

Nr 726

Av herr **Jonasson m.fl.**, angående *juridisk persons förvärv av mark.*

(Lika lydande med motion nr 597 i Första kammaren)

Det måste vara ett primärt samhällsintresse, att jordbrukets och skogsbrukets produktionsmark utnyttjas på bästa sätt. Denna utgångspunkt leder enligt vår mening till att jordbruket och skogsbruket så långt möjligt bör baseras på företagsformer, där den direkta brukningsrätten nära sammanfaller med äganderätten. Härigenom kan enligt vår bedömning de positiva värden, som den fria företagsamheten och det privata initiativet representerar, tillvaratas på det mest effektiva sättet.

Den ovan tecknade målsättningen bar till stor del upp den tidigare gällande jordförvärvslagstiftningen. Den jordförvärvslag, som antogs av 1965 års riksdag, har en annan inriktning. Förvärvsprioritet gavs åt en ny huvudgrupp, nämligen juridiska och fysiska personer, som här i riket bedriver industriell eller kommersiell verksamhet för förädling av jordbruks- och skogsbruksprodukter eller för distribution av jordbruksprodukter och får antas syfta till att varaktigt använda egendomens alster i rörelsen. Reformen har framför allt öppnat vägen för skogsbolagen till förvärv av bonde- skogsbruk.

Det kombinerade jord- och skogsbruket i bondesbruksform måste på grundval av vad vi inledningsvis framhöll tillmätas en central betydelse. Det kombinerade företaget möjliggör ett effektivt utnyttjande av arbetskraft m.m. året runt. Såsom jordlagsutredningen framhöll i sitt betänkande 1961, måste man räkna med att jordbruket i framtiden behöver större skogsinnehav än vad som hittills ansetts erforderligt för ett effektivt utnyttjande året runt av arbetskraften. Den kombinerade företagstypen borde sålunda kunna bli den helt dominerande inom betydande delar av vårt land. I de områden, där jordbruket inte kan upprätthållas för framtiden, borde i första hand skapas familjesskogsbruk.

Med den nu gällande jordförvärvslagen måste det emellertid befaras, att den sålunda önskvärda utvecklingen förhindras. Då skogsindustribolagen och andra juridiska personer fritagits från skyldigheten att vid förvärv lämna kompensationsmark, får man förutsätta att bondebruket småningom kommer att alltmera trängas tillbaka. Bondebrukarna kan inte bedömas ha möjligheter att effektivt konkurrera om förvärv med betydligt kapitalstarkare intressen. Utvecklingen får alltså antas gå mot en alltmer ökad ekono-

misk maktkoncentration med en hårt centraliserad beslutsprocess. En sådan struktur i vårt näringsliv är enligt vår mening inte önskvärd. De negativa konsekvenserna i fråga om effektiviteten i näringslivet har vi ovan tecknat. Därutöver kan tilläggas, att den nya ordningen, där skogsbolagen har anledning att hålla fast vid sina enklaver som utgångspunkter för kommande markförvärv, med all sannolikhet kommer att motverka strukturrationaliseringen inom skogsbruket.

Det är från de utgångspunkter vi ovan angivit angeläget att söka trygga, att bondebrukets ställning i vårt näringsliv och samhälle inte försvagas. En förutsättning härför är att juridiska personer vid förvärv av produktionsmark lämnar annan mark i kompensation. Undantag härifrån bör ske endast i sådana fall, där enskilda personer inte har intresse av förvärv. Det sistnämnda har aktualitet i huvudsak endast i områden med överloppsskog. Men även där är det önskvärt att i första hand sådana brukningsenheter skapas att den direkta brukningsrätten sammanfaller med äganderätten.

Med stöd av vad ovan anförts får vi hemställa,

att riksdagen för sin del måtte besluta, att juridisk person för förvärv av produktionsmark från bondebruket må ha skyldighet att lämna annan mark i kompensation, i överensstämmelse med vad i motionen har anförts; samt

att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till den härför erforderliga ändringen av jordförvärvslagen.

Stockholm den 26 januari 1966

Bertil Jonasson

Anders Dahlgren

Johannes Antonsson

Rune Gustavsson

Jan-Ivan Nilsson

i Alvesta

i Tvärålund